

PEDAGOGIK TEXNOLOGIYA TURLARI

Ataboyeva Muxlisa Abduhakim qizi

Pedagogika va psixologiya fakulteti
Maktab menejmenti yo‘nalishi talabasi

Nazarov Toshpo‘lat

Pedagogika va psixologiya fakulteti
Maktab menejmenti kafedrasi o‘qituvchisi

Nurmatova Iroda

Pedagogika va psixologiya fakulteti
Maktab menejmenti yo‘nalishi talabasi

ANNOTATSIYA

Zamonaviy jamiyat innovatsiyalarga asoslangan Nodavlat ta‘limi muassasalaridan malakali mutaxassislarni tayyorlashni talab qiladi. Shu bois oliy o‘quv yurtlari bitiruvchilarining sifati masalasi ta‘limni isloh qilish nuqtai nazaridan hal qiluvchi ahamiyatga ega. Kognitiv, kommunikativ, tashkiliy, ahloqiy va o‘z-o‘ziga yordam ko‘rsatish tajribasi faol ta‘lim usullaridan foydalanish, talabalarni shakllantirish uchun shart-sharoitlarni yaratishni o‘z ichiga olgan kompetentsiyalarga asoslangan ta‘lim innovatsion ta‘lim jarayonida eng samarali amalga oshirilishi ko‘rsatilgan. Kasbiy faoliyatning boshqa masalalari- erishilgan natijalarni baholash, ya‘ni talaba kompetensiyasini baholash. Ta‘lim jarayoni kompetensiya g‘oyalari asosida tashkil etilganligi ta‘lim sifati va kasbiy kompetensiyaga ega raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashga yordam beradi.

Hozirgi davr ta‘lim taraqqiyoti yangi yo‘nalish - innovatsion pedagogikani maydonga olib chiqdi. “Innovatsion pedagogika” termini va unga xos bo‘lgan tadqiqotlar G‘arbiy Yevropa va AQShda 60-yillarda paydo bo‘ldi. Yangilik kiritishning sotsial-psixologik aspekti amerikalik innovatik E.Rodjers tomonidan ishlab chiqilgan. U yangilik

kiritish jarayoni qatnashchilarining toifa(tip)lari tasnifini, uning yangilikka bo'lgan munosabatini, uni idrok qilishga shayligini tadqiq etadi.

Innovatsion texnologiyalar - Bu usullar, usullar, o'rganish texnikasi, ta'lim jamg'armalari, shaxsiy dinamik o'zgarishlar tufayli ijobiy natijalarga erishishga qaratilgan rivojlanish Zamonaviy sotsiOculyal sharoitlarda chaqaloq. Pedagogik innovatsiyalar Tarbiyalash va o'qitish jarayonlarini o'zgartirish yoki yaxshilash mumkin. Innovatsion texnologiyalar progressive, ijodiy, ijodiy texnologiyalar jarayonda ularning samaradorligini isbotlovchi pedagogik faoliyat.

Zamonaviy innovatsion ta'lim texnologiyalari.Hozirgi vaqtda o'quv texnikasi Ta'lim maqsadlari o'zgarishi, vakolatli yondashuv asosida qurilgan federal davlat ta'lim standartlarini rivojlantirish bilan bog'liq qiyinchiliklarni boshdan kechirmoqda. Qiyinchiliklar kelib chiqadi va asosiy o'quv dasturida individual buyumlarni o'rganish uchun soat sonini kamaytiradi. Ushbu holatlarning barchasi yangi talab qiladi pedagogik tadqiqotlar O'qitish usulida o'quv jarayoniga innovatsion ta'lim texnologiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bilan bog'liq innovatsion ta'lim texnologiyalarini ishlab chiqish va amalga oshirish bilan bog'liq o'qitish va o'qitish usullari va ta'lim shakllari va uslublarini izlash.

Mavjud pedagogik texnologiyalarni mohir va ongli ravishda tanlash uchun, shuningdek, o'quv va ta'limda maqbul natijalarga erishadiganlar muhim ahamiyatga ega bo'lganlar muhim xususiyatlarni tushunish kerak. Zamonaviy izoh "Pedagogik texnologiyalar" tushunchalari.

Pedagogik texnologiya "Qanday qilib samarali o'rganish kerak?" Mavjud ta'riflarni tahlil qilish, pedagogik texnologiyalarning mohiyatini tashkil etuvchi mezonlarni ajratib ko'rsatish mumkin:

- o'quv maqsadlarini aniqlash;
- tarkibni tanlash va tuzilishi;
- o'quv jarayonining maqbul tashkiloti;
- usullar, texnikalar va o'rganish vositalari;
- shuningdek, o'qituvchining malakasini hisobga olgan holda buxgalteriya hisobi;
- o'quv natijalarini baholashning ob'ektiv usullari.

Shunday qilib, "Pedagogik texnologiyalar" o'qituvchining faoliyatini amalga oshirishdir, ularda harakatlar ma'lum bir ketma-ketlikda taqdim etiladi va prognoz qilingan natijaning yutuqlarini bildiradi.

“Innovatsion ta’lim texnologiyalari” nima? Bu uchta o‘zaro bog‘liq komponentlarning majmui: Talaba bilan uzatiladigan zamonaviy tarkib, ob’ektiv bilimlarning rivojlanishiga qadar unchalik katta ahamiyatga ega emasligini anglatadi, vakolat yetarlicha zamonaviy biznes amaliyot. Ushbu tarkib yaxshi tuzilgan va zamonaviy aloqa vositalaridan foydalangan holda uzatiladigan multimedia o‘quv materiallari ko‘rinishida taqdim etilishi kerak.

Zamonaviy o‘qitish usullari talabalarning o‘zaro ta’siri va ularni o‘quv jarayoniga jalb qilish, nafaqat materialni passiv idrok etishga yo‘naltirish uchun faol usullardir. O‘rganishning chekka shakllarining afzalliklaridan samarali foydalanishga imkon beradigan zamonaviy o‘quv infratuzilmasi, o‘quv, texnologik, tashkiliy komponentlarni o‘z ichiga oladi. Bugungi kunda rus va xorijiy pedagogika sohasida ta’lim texnologiyalarining umume’tirof etilgan tasnifi mavjud emas. Ushbu hozirgi ilmiy va amaliy muammoni hal qilish uchun turli xil mualliflar o‘z yo‘lida mos keladi. “Ta’lim” ustuvor yo‘nalishida innovatsion zonalar yoki zamonaviy ta’lim texnologiyalari quyidagilardan iborat: rivojlanayotgan trening; Muammolarni o‘rganish; Ko‘p bosqichli o‘qitish; jamoaviy ta’lim tizimi; Texnologiyalar muammolari; O‘qishning ilmiy-tadqiqot usullari; Ta’limni loyihalash usullari; Modulni o‘rganish texnologiyalari; ma’ruza va tijoriy o‘quv tizimi; O‘yin o‘yinlarida foydalanish (rol o‘ynash, biznes va boshqa o‘quv o‘yinlarining boshqa turlari); Hamkorlik bo‘yicha trening (jamo, guruh ishi); Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari; Isitish texnologiyasi.

An’anaviy texnologiyalar: U an’anaviy texnologiyalar, turli xil masihiylarni, har qanday mablag‘larni amalga oshirish, har qanday mablag ‘tizimi, har qanday mablag‘ tizimi, ta’limni tashkil etishning mazmuni, usullari, shakllariga ko‘p darajadagi yondashuvni ta’minlaydi. kognitiv faoliyat Kognitiv mustaqillik darajasiga, o‘qituvchining munosabatlarini tarjimai va paritetni o‘rganish va undan ko‘p narsalarni o‘rganish.

Cool-nav texnologiyasini o‘qitish - Tizimli assimilyatsiyani ta’minlash ta’lim materiallari bilim, ko‘nikma va ko‘nikmalarni to‘plash.

Interfaol texnologiyalar yoki grupp O‘qish texnologiyalari (juft bo‘lib ishlang, doimiy va almashtirish tarkibi, faqat aylanada oldingida. Tashkiliy ko‘nikmalarga ega va guruhda ishlashi mumkin bo‘lgan yuqumli, bag‘rikengantning shaxsiyatini shakllantirish; Dasturiy ta’minotni o‘rganish samaradorligini oshirish.

O‘yin texnologiyasi (didaktik o‘yin). Amaliyotda bilim, ko‘nikma va ko‘nikmalardan foydalanish asosida yangi bilimlarni o‘zlashtirish.

(Trening muloqoti ma'lum bir texnologiya turi, muammoli (Evuristik) o'rganish texnologiyasi. O'quv bilimlari, ko'nikmalari va ko'nikmalarini, mustaqil faoliyat yo'llarini o'zlashtirish, kognitiv va ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish.

Ilg'or ta'limni istiqbolli texnologiya. Maksimal ta'limni o'qitish uchun minimal ta'lim. Muammolarni hal qilish bo'yicha bilimlar, muayyan vaziyatlarda bilimlardan foydalanish va ulardan foydalanish ko'nikmalarini ko'rib chiqish. Har bir o'rganish uchun haqiqatni izlash yo'llari, usullari, usullarini (natijasi) aniqlashni mustaqil ravishda belgilash. Uslubiy vakolatlarining shakllanishiga ko'maklashish. Muammolarni mustaqil ravishda hal qilish, kerakli ma'lumotlarni qidirish. Muammolarni hal qilish uchun mashg'ulotlar.

Seminar texnologiyasi. Hayotlarining o'rganish maqsadlarini o'rganish, o'zlarini va atrofdagi dunyoda o'zlarini anglash, o'z faoliyatida o'z faoliyatini o'rganish, ijodkorlik, ijodkorlikni anglashga hissa qo'shadigan shart-sharoitlar yaratish, ijodkorlik, ijod, ilmiy-tadqiqot ishlari.

Kollektiv ijodiy ishlar texnologiyasi. Talabalarni ijod, ilmiy-tadqiqot faoliyati, talabalar jamoasiga o'z-o'zini anglash uchun sharoit yaratish. Talabalarni eng qiziqarli muammolarni muhokama qilish va tahlil qilishga jalb qilish, turli xil salbiy hayotiy vaziyatlarni o'z-o'zini qadrlash. Talabalarning tashkiliy qobiliyatlarini shakllantirish.

Faol o'rganish usullari - O'quv jarayonini tashkil etish va talabalarni bilimlarni mustaqil, tashabbuskor va ijodiy rivojlantirishga yo'naltirilgan pedagogik harakatlar va texnik vositalarning kombinatsiyasi kognitiv faoliyat jarayonida ta'lim materiallarini mustaqil ravishda rivojlantirishga asoslangan maxsus vositalar yaratish:

Kommunikatsion texnologiyalar

Portfel texnologiyasi

Tanqidiy fikrlashni rivojlantirish

Modulni o'rganish

Masofaviy ta'lim

Sinov texnologiyalari

Iqtidorli bolalarni aniqlash va qo'llab-quvvatlash texnologiyasi

Qo'shimcha ta'lim texnologiyalari va boshqalar.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, har bir o'qituvchiga keng qamrovli innovatsion texnologiyalar, maktab g'oyalari, yo'nalishlari, allaqachon ma'lum bo'lganlarning ochilishiga vaqt sarflamay yo'nalishi kerak. Bugungi kunda ta'lim texnologiyalarining

butun "Arsenal" ni o'rganmasdan pedagogik malakali mutaxassis bo'lish mumkin emas. Bundan tashqari, u ish tavsifi, attestatsiya materiallarida aks ettirilgan. Innovatsion ta'lim texnologiyalaridan foydalanish o'qituvchining kasbiy faoliyatini baholash mezonlaridan biridir. Shuning uchun bizning texnologiyalarimiz uchun yanada jadal o'tkazilishi kerak. Albatta, ulardan ba'zilaridan foydalanish uchun vaqt, mablag 'yoki hatto bilimga ega emas, chunki zamonaviy texnologiyalar ilm-fan, texnologiya, psixologiya va boshqalarning so'nggi yutuqlaridan foydalanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Ivanova L.A. Zamonaviy Rossiyada oliy kasbiy ta'limni innovatsion rivojlantirish strategiyasida ommaviy axborot vositalarining ta'lim maydoni: muammoning bayoni // Pedagogik nazariya, eksperiment, amaliyot / Ed. T.A. Stefanovskaya. Irkutsk: Irkut nashriyoti. Inst. malakali ishlaydi. Ta'lim, 2008. S. 215-228. 3. Matveeva M.A. Talabalarning kasbiy tayyorgarligida kompyuter texnologiyalari. // Kompyuter o'qitish dasturlari, No 11. - M.: 2000. - B. 52 – 61
2. G.Anorqulkova, A. Karimov. Xorijiy mamlakatlar ta'lim tizimining o'ziga xos yo'nalishi uslub va tahlili. Xalq ta'limi ilmiy metodik jurnali. 2017-yil. 3-son.
3. Mirziyoyev Sh.M. "Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz." - T.: O'zbekiston, 2017.
4. Qodirova F. Pedagog kadrlarga yangi pedagogik texnologiyalar haqida. // Til va adabiyot ta'limi. 2001. 4-son. 9-10-b.
5. Husanboyeva Q. Adabiy ta'lim jarayonida tarbiyalanuvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatishning ilmiy-metodik asoslari. Ped.fan.dok. diss. -T.: 2004. -262 b.